

כּוֹתֵה שֶׁל מֶלֶה

הכול דיבורים

הִזְעַתְם?

אֶפְשֶׁר לְהַגִּיד דְּבָרִים
קְשִׁים גַּם בְּדֶרֶךְ נְעִימָה,
עַל יְדֵי בְּחִירַת מְלִים טוֹבוֹת
וְטוֹן דְּבַר נְעִים, וְאֵד מִי
שֶׁהַדְּבָרִים מְכֻנָּים כְּלִפְּיוֹ
פְּנֵי יוֹתֵר לְהַקְשֶׁבָה לְתֵכֶן
הַדְּבָרִים.

מתוך פה הדב, כתב: א.א. מילן, אייר: ארנסט שפארד

מְדַבְּרִים בְּנֵית

קְרָאוּ אֶת הַשִּׁיר:
דְּבָרִים שְׁאֵנִי לֹא אוֹהֵב שְׂאוּמְרִים לִי:
לָפוּה אַתָּה תְּמִיד...
לָפוּה אַתָּה אַךְ פְּעַם לֹא...
מָה אַמְרֵתִי לָךְ...
מִתִּי כִּבֵּר תְּבִין...
לָפוּה לִי זֶה לֹא קוֹרָה...
אַל תִּחַשְׁבֵּ שׁ...
אֵיךְ אַתָּה נִרְאָה...
כִּמְהָ פְּעָמִים צָרִיךְ לְהַגִּיד לָךְ...
יַדְעֵתִי שְׂזָה יְקָרָה...
כֹּל יוֹם אוֹתוֹ דְּבַר...

(מתוך 'הילדה שאני אוהב' מאת יהודה אטלס, 1988)

- האם הבטויים האלה מוכרים לכם?
- האם יש משפטים שאתם לא אוהבים שאומרים לכם?
- בחרו משפט מהשיר או משפט המכר לכם מהבית, ונסחו אותו בלשון טובה.
לדגמה, במקום: 'תן לי שוקו!' אפשר לומר: 'אפשר, בבקשה, לקבל כוס שוקו?'
דגמה נוספת: במקום: 'כמה פעמים צריך להגיד לך לא לשים את הכוס בקצה השלחן?!' אפשר לומר: 'הזהרי, הכוס שבקצה השלחן עלולה לפלו!'

אמר ר' שמעון בן גמליאל לטבי עבדו: צא וקח לי מאכל טוב מן השוק; יצא וקח לו לשון.
אמר לו: צא וקח לי מאכל רע מן השוק; יצא וקח לו לשון.
אמר לו ר' שמעון בן גמליאל: מפני מה פשאתי לך מאכל טוב לקחת לי לשון, ופשאתי לך מאכל רע לקחת לי לשון?
אמר לו: מפנה הטובה ומפנה הרעה; כשהיא טובה אין טובה מפנה וכשהיא רעה אין רעה מפנה.

(מדרש ויקרא רבה, פרשה ל"ג, א)

- למלה 'לשון' בספור שתי משמעויות. מהן?
- מדוע בחר טבי העבד להביא לר' שמעון לשון דוקא?
- תנו דגמה ללשון טובה וללשון רעה.
- האם לשון טובה יכולה להיות לפעמים רעה? במה זה תלוי?

על משמעות הפלים ועל המשמעויות שאנחנו מוסיפים להן:

לא להפצה, לשימוש פנימי בלבד!

- צירו ציור המתאר ארוץ מסביבתכם שמושקפים בו בלשון שאינה טובה, ולידו צירו ציור המתאר את אותו ארוץ בלשון טובה. השתמשו בצבעים המתאימים, לדעתכם, לטון הדבור.